

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Postán vagy Pécsen házhoz küldve:
EGY ÉVRE 5 frt — kr.
FEL ÉVRE 2 „ 50 „
NEGYED ÉVRE 1 „ 25 „
EGY SZÁM 10 kr.
Megjelenik minden szombaton.
Egyes számok kaphatók Weidinger N.
könyvker. (Széchenyi-ter.)

A felelős szerkesztő lakása:

Ó-pósta-utca 16-ik szám.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.

Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, KÖSZL JÁNOS úrnál a városház épületben, LILL JÁNOS úrnál a budai külvárosban, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

János-utca 8-ik szám.

HIRDETÉSEK ÁRA:

Egy öt hasábol petti sor egyszer
megjelenésért 6 kr., 3-szorért
5 kr., 10-szerért 4 kr. fizetendő.

Minden hirdetés után

30 kr. bélyegdíj fizetendő.

A nyitólír 1 petti sora 10 kr.

A hirdetés díj előre fizetendő.

PÉCSI FIGYELŐ.

A vasárnapi népgyűlés.

Az országban megindult üdvös mozgalom, mely az általános szavazati jog behozatalát s a munkások viszonyainak rendezését czélozza, nálunk is visszhangra talált. A mozgalom élére előkelő külvárosi polgárok, városi bizottsági tagok állottak, mely körülmény teljesen szétoszlatta azon rosszakaratu ráfogást, melyet egyesek a jó ügy megfontására terjesztettek, hogy t. i. a mozgalom szociál-demokratikus szellemű. Különben a megtartott népgyűlés leginkább igazolta, hogy a mozgalom tisztán alkotmányos alapon állt s csak azt tűzte ki czéljául, a mit bármely józan gondolkodású polgárnak el lehet, el kell fogadnia.

Ime a határozati javaslat: az egyik az általános szavazati jog s a titkos szavazásnak törvényhozás utján való behozatala tárgyában, a másik pedig gyári törvény létesítése és a vasárnapi munkaszünet érdemében.

Az első következőleg van szövegezve: Tekintve, hogy a magyar alkotmány az állampolgárok egyenjogúságát mondja ki s e szerint az adóösszeírás s adófizetés nyugvó választási rendszer nem felel meg a magyar alkotmány szellemének; — tekintve, hogy az országgyűlés a munkaszünet kizárásával képviseli az államot, dacára annak, hogy ez osztály nagy tényező, mondhatni az államtestnek legjelentékenyebb fenntartó elemét képezi; — tekintve, hogy a választási jogot nem élvező munkaszüneti közeget adózással által, mely az egyenes adót nagyban felülmulja, legfőbb járul az állami adók fedezéséhez, de közvetett uton még az egyenes adót is ezen osztály fizeti meg, mert nem az az adófizető, ki a pénzt az adóhivatalba viszi, hanem az, a ki azt, az illető számára megkereste; — tekintve, hogy a polgárság választásra nem jogosult része a pénzbeli adó mellett java számban a véradót is szolgáltatja; — s végül, tekintve, hogy azon kivánnak, miszerint Magyarország minden polgára érvényesíthesse befolyását az ország ügyeinek intézésében, a jog és igazság minden kellekével bir; kívánatos, hogy az országgyűlés törvényhozással kimondja az általános szavazati jogot s hogy ez minden hivatalos vagy erkölcsi erőszakról menten gyakorolható legyen, óhajtható egyúttal a titkos szavazás kimondása.

Tökéletesen igazza van a népgyűlésnek, midőn ezt kérelmezi: mert kétség-

kívül minden polgárnak joga van hozzászólni a közügyekhez. A politikai jogok teljességét, a képviselőválasztási jogot, egyéb feltételhez, mint érettséghez, józan észhez s az állampolgársághoz kötni, nagy igazságtalanság. De a kormány dacosan visszautasítja e kívánalmát a népeknek.

Azt mondják a kormány lapjai, hogy a munkások nem vesznek részt az ország terheinek viselésében, nincs is hát jogcímük politikai jogok gyakorlására.

Hamis okoskodás.

Hát van-e ma ember Magyarországon, a ki az állami adóprás alól ki tud menekülni? A ki húst eszik, bort, sör, pálinkát, kávét vagy teát iszik, a ki pipázik, a ki petróleumlámpát éget, azt az állam mind megszarcolja.

Nincs kibúvó; minden élő ember adófizető.

Valóban tehát az, hogy a munkaszünet nem járul a közterhek viseléséhez, mert még akkor is, ha egy árva krajczár egyenes adó nem volna rá kivetve, a fogyasztási adók révén tetemes összeg kerül véres verejtékéből az állam pénztárába.

De lássuk a másik határozati javaslatot.

Tekintve, hogy hazánkban a gyári ipar örvendős fejlődése dacára maig sem alkotott gyári törvény, mely a munkás számára minden irányban kielégítő védelmet szolgáltatna; mely a külföld példájára a munkaidőt szabályozná, a munkafeltételeket javítaná, a munkások és munkafelügyelők alkalmazhatóságát szakképzettséghez kötné s a munkás egészsége s élete védelmére s családja létének biztosítására szükséges intézkedéseket foglalná magában s végül elrendelné a vasárnapi munkaszünetet: nagyon üdvös és kívánatos a szomorú helyzet javítására s a bajok gyökeres orvoslására, hogy alkottassék meg a gyári törvény, mely egyúttal valamennyi munkásra birjon kötelező jogérvénnyel.

A javaslat egészen helyes.

Az ipartörvény hézagos, hiányos és egyáltalán nem gondoskodik arról, hogy a munkások, kik a társadalomnak annyira fontos tagjai, érdekeikben és jogaikban meg legyenek oltalmazva. Így a gyáros és munkás közti viszony csak feületesen s nem a méltányosság és igazság követelése szerint van szabályozva, arra pedig bölcs törvényho-

zók teljességgel nem gondoltak, hogy a baleset, vagy aggkor folytán munkaképtelenné vált munkások ellátásáról is gondoskodni kell valahogyan. Törvényhozásunknak e hiányát az országos politikai pártok közül egyedül a függetlenségi és 48-as párt vette észre, mely felirati javaslatában meg is emlékezett a munkás-kérdésről s annak a szabadelvűség és igazság szellemében való megoldását sürgette.

A vasárnapi munkaszünet szintén jogos és méltányos kívánság. A ki hat napon át dolgozik s munkájával hozzájárul a nemzeti vagyon gyarapodásához, bizonynyal szünetet tarthat rá, hogy a hetedik napon legyen egy kis pihenője. Nagy és fontos társadalmi érdek az, hogy minden embernek legyen legalább minden héten egy napja, melyet családjának és magának szentelhet. Ha azt óhajljuk, hogy munkaszünetünk értelmes, emberi és polgári kötelességek iránt érzékkel bíró legyen, — s ki ne óhajtaná ezt, — akkor módot kell neki adnunk, hogy időt fordíthasson a magamivelésére, hogy kötelességeivel megismerkedhessen. S erre az egyetlen mód a vasárnapi munkaszünetnek törvényesen kötelezővé tétele.

Így végzett a vasárnapi népgyűlés. Vajha fogantja lenne!

Az új adójavaslatok.

A kormány tizenkét évi könnyelmű gazdálkodása után oda juttatta az országot, hogy újabb adók nélkül tovább kormányozni nem lehet.

Az ország hitele ki van merítve. Az államadóssági kötvények árfoyama egyre hanyatlak. A pénzpiazzra ezental csak korlátolt mértékben lehet számítani. A múlt bieneinek orvoslására és a legközelebbi jövő elodáztatlan igényeinek kielégítésére még mindig oly tekintélyes összegű járadékkibocsátás szükséges, hogy a kölcsönzők agályait el kell osztalni, különben nem kapunk kölcsönt. Ha az állam nem akar azon utolsó kényezersékhöz, az önkényes kamatdukezióhoz folyamodni, mely eszközt nemcsak Tisza Kálmán pénzügyminiszter, hanem minden becsületes ember kizártnak tekint, az adómelés elkerülhetetlen. A jövő évben a költségvetési előirányzat szerint 31 millió lesz kölcsön utján beszerzendő. Hátra van még a 32 millió hitel a pénztári készletek kiegészítésére, melyre a kormány 12 milliót már előlegként felvett. Összesen 63 millió forint papírpénzre kerül tehát a közel jövőben a pénzpiazzra. Nehéz lesz azt beszerezni, amidőn már egy a bécsi, mint a németországi piacon — a hol járadékainkat elhelyezni szoktuk — a bizalmatlanság hangjai emelkednek, a hol már kezdik a magyar állam hitelképességét az oroszokkal párhuzamba hozni.

Ismételjük, új adók nélkül már most

boldogulni lehetetlen. Azonban, ha a nemzet újabb megterhelni magát, áldozatait nem bízhatja azokra a kezekre, melyek a lefolyt évtized óriási adóemeléseinek eredményeit elfecsérelték.

A tiszta regime alatt az adóbevételek új adókkal, a régiek emelésével és a behajtási rendszer könyörtelen szigorításával közel 50 millió forinttal felhajtatta. Mindezek dacára az állam helyzete ma ott van, a hol volt az 50 milliónyi adóztatási plus előtt. Azok, a kik így gazdálkodtak, nem lehetnek méltók arra, hogy a nemzet utolsó erőfeszítésének keserves millióit kézbe kapják.

Az újadók különben azokra vallanak, a kik kigondolták. Itt áll előttünk első sorban a bor és húsfigyaszat adójának emelése. Az 1875-iki válságos helyzetben nem nyultak ezen adónemekhez. Nem merték a húst, ezt az első, nélkülözhetetlen tápszert jobban drágítani. Most erre vetették finanszírműket és ebből fognak néhány milliót kiperéslni.

Valóban érthetetlen a mai viszonyok közt a borfigyaszati adó emelése. A bortermelő helyzete kétségbeesett. Pusztító rovar tönkre teszi a szőlőtökeket. Oly szőlő, a mely ezelőtt néhány száz akó bort termelt, most nem adja a tízedrészét. Ez alkalmas pillanatot a boradó emelése! S amig így nehezíti a termelőt helyzetét, még arra sem gondoltak, hogy a vámtarifát készítésével eltöröljék azt az osztrák ipar érdekében fennálló vámot, mely a pusztító rovar kiirtására használt szer behozatalát terheli. Egyfelől megnehezítik a szőlőhegyek konzerválását, másfelől pedig felemelt adó alá vetnek egy romlanság indult iparágat.

Valóban retentő szög az új adójavajvödelki javaslat. Ennek szomorú hatása lesz mezőgazdálkodásra, főleg a kisebb és közepetmelőkre.

Még értjük azokat az intézkedéseket, mik a csempészlet megszorítása végett történnek. Bármily terhes és káros hatású a dohánymonopolium, a mig fennáll, azt, mint törvényt, tisztelni kell és tiszteletet kell neki szerezni azoknál, a kik haszonlesésből megszövik. De az új rendelkezések szerint a kisebb és közepetmelő osztrák ipar képes dohánytermelést foglalkozni. Annnyira közértes instrukciókat követelnek, hogy azok a tökérejeiket meghaladják. Rendszeres szártó pajtkát, külön simító helyiségeknek irnak elő. A termelésre kijelölt terület minősége szárléle kikötéseknek van alávetve. Ezek a kikötések oly komplikáltak, hogy nem ok nélkül vetette fel a pénzügyi bir zottságok egyik tagja azt a kérdést, vajjon nem pártelölökra akarják-e a dohánytermelési engedélyek megadását felhasználni? — a mint az különben eddig is nem kis mértékben történt.

Alig keresztülvihető az új javaslatnak az a szabvány, hogy a termelő saját termetét nem élvezhesse. Ez valóban barbarság és mivel barbarság és igazságtalan, a legnagyobb visszasszögokra, a legértéktelenebb zaklatásokra fog vezetni. A szentírás még az állatokról is emberiebben rendelkezik. Azt mondja, hogy a nyomtató jószágának ne küsd be a száját. Még az állattól sem enged megvonni a munkával járó élvezetet. A szegény dohánykertész és termelőt azonban

eltitlja az állam saját terményének megizelésétől.

Az államnak végre még sem lehet joga tulhajtott igényeivel ily mélyen beünyolni az egyéni életviszonyokba. Az új törvény a dohánytermelőt oda degradálja, a hol a czukor ültetvényes fekete rabslógája állt, a háború felszabadító tényei előtt. A törvény féktelen követeléseinek végrehajtóvá teszi a megyei, községi és városi tisztikart. Mily gyönyörű dolog lesz az, ha Budapest, Pécs, stb. városok polgármesterei a finanszírműk versenyt kergetik a nyomorult, földhöz ragadt dohánycsempész. Tartoznak még egy csomó más, hasonló természetű dolagra ügyelni, a mit eddig elvégeztek a finisz urak. De legalább nem teszik ingyen! A kormány, számítva korunk anyagságával, nagyszerű jutalomról gondoskodott a polgármesterekhez annyira méltó munka teljesítéséért! Kapnak tudniillik minden beültetett hold föld után 20 krt, szóval husz krajczárt!

A monopolium érdekében mindenről gondoskodva van, a mi a fogyasztókat nyomatja és bosszanthatja. De arról, miként védelmezendő meg a kincstár a legnagyobb, legkárosabb csempészettől, arról, mely a jobb gyártmányokat ugyanazon árban előállító osztrák monopol készítményeivel üzetik — arról megfeledkeztek. Persze Bécs — az a nebutsvirág. Pedig sokkal többre megy a monopol károsítása osztrák dohánygyártmányokkal, mint a mennyit a termelő és kertész pipadohányfogyasztása kitesz.

Hát csak haladnak előre a fogyasztás megrágrításával az élet minden ágában. A létentáért kezdő családapák redőkre vont homlokuk kiáltanak föl, hogy az élet már annyira megrágrult, hogy meg sem lehet élni! Igaz is. A fogyasztás mértéklen megrágrítása vámmal és fogyasztási adókkal megboszulja magát. Bekövetkezik az idő, mikor az állam kénytelen lesz visszsaadni azt, a mit elvett. Gondolják meg, hogy mig az összes életszükségletek a lakástól egész az utolsó betető falatig ismételtlen megrágrtatott, az állam hivatalnokai, bírái, kikből megvesztegethetlenségét követel, postatisztjei, közigazgatási tisztviselői, kezelő személyzete, melytől becsületességet vár, tanítóit és apró alkalmazottjait, kikből önfeladózó buzogságra számít, szóval a fix fizetéssel bíró ezrei a társadalomnak és államnak ma is körülbelül ugyanazon javadalmasban vannak, mint voltak ezelőtt négy évtizeddel. Miképp élhesenek meg azok? Nem jutunk-e circulus vitiosusba, nem kényserül-e az állam a felsorolt életszükségletek árán kiszorított jövedelmek egy részét arra fordítani, hogy a fix fizetéseket összhangba hozza a megrágrított élet igényeivel?

A telhetetlen állam elnyeli az új adók jövedelmét is. A mostani kormány kezeiben ezek a jövedelmek is el fognak enyészni, mint elenyészett az eddigi 50 millió. A terhek megnaradnak, de az államháztartás rendezve nem lesz.

Ipar- és közművelődés.

Ha minden ezikk, amit eddig könyvben és hirlapban megírtak, ha minden pohárköszöntő, amit társas összejövetelekben, ban-

TÁRCZA.

Halottak napján.

Hervadt virágok
Behorpadt sir felett.
Frissett közezők
Hálás kéz ültetett.

S a mint a metsző
Szel köztük átsuhan,
Zokogva búsan,
Zokogva gyászosan:

Hervadt virágok
Piruló rózsák,
Titkát közezők,
Keservvel így sohajt:

„Szeretet ápolta,
S öntözte kelyhemet
Fájó könyvével
Hulló harmat helyett; —

Hogy a sivar ősz
Ha sügva beköszönt,
S miképp a koldus,
Kifosztva lesz a föld:

Diszál álljak
E néma haatnak itt —
Hirdetve a sziv
Óhthatlan lángjait!...”

S hervadt virágok
Suttogva szólnak:
„Mikor fölegedett
A bejégdett patak:

S a játszi széllel
Erdőt, mezőt bejár,
Ébresztve, kultve
A néptelen határt:

Mi is kibúváink

E porló sziv felett: —

Oh, mert a sziv még

Porában is ... szeret ...!

Kasza József.

Halottak emlék-napján.

A fa lehullatta levelét; a dalos madár elhagyta ligeteinket s a máskor oly vidám emberek a meleg kandallóhoz menekülnek a süvöltő hideg szél elől. Oly szomorú, oly csendes minden, mintha csak az egész természet gyászolná a halottakat, kik annyi ezer és ezer év óta az anyaföld méhében alusszák hossa, mely álmukat.

Csak a temető népes, csak ott hallható egy elnyomott tompa zaj, a siránczóók fájó zokogása, kik elhunyt kedveseik sirját meglátogatva fájdalmas könyveket hullatnak a sírok rideg hantjaira.

Halottak napja van! — Emlékük azoknak, a kiknek elhunyt füleinkbe dörög a rémes szózatot: halál!

Szomorúfűz ága hajlik egy koszorúzott sirhalomra; reá borulva halvány arcú lányka zokog, sir keservesen: „Anyám, oh édes anyám!”

De ne zavarjuk őt; hisz oly jól esik elpanaszolnia árva szive fájdalmait, kinos bánatát a szeretett édes anyának, ki ugy sem hallja magzatának sohajtásait.

Hadd öntözze könyveivel azokat a kemény hantokat, hadd koszorozza meg édes anyja sirhalmat ...

Köny és koszorú ...

A bánat könyvéhez hogyan illik az öröm jele? Oh, igen jól. Kedves olvasó bizonyára neked is vannak emlékeid, melyek elhunyt szeretteidhez fűzik szivedet: kérdezd meg ettől, a ma oly keservesen zokogó szí-

vedtől! Megmondja annak minden dobogása, hogy a halottak sirhantjára köny és koszorú való.

De hát miért? hisz minden csak az enyészetre, az elmulásra figyelmeztet a sir sötét gödrénél; a porladozó hamvak, a korhadó keresztfa, a behorpadt sirhant, a hervadó virág.

Igen, az enyészetre azt, a kinek balga hite szerint a koporsó úgy bezárja földi életét, hogy abból többé soha föl nem kelhet a ki a sirkertnek kapuján mosolyogva olvassa e nagy szózatot: „Feltámadunk!”

De az előtt, a ki tudja, hogy a sir sötét gödre az örök élet világosságának ajtaja, a ki hiszi, hogy földi élete csak előkészület egy boldog, egy örökké tartó életre, a köny és koszorú igen szépen összeillik, mert feltámadunk egy szebb, egy boldogabb, egy örökké tartó életre.

És e hit, az emberiség józan többségének hite erőt ad, fölemel az élet kétségbe ejtő harcain közűt. Oh, ha ez a hit nem élne szívünkben, hasonlóknak lennénk az állatokhoz, melyek világra jönnek, hogy rövid tengődés után örökre megsemmisüljenek.

A nyomorult rabslógok, ki urának súlyos igája alatt görnyedezve oly keserűen tapasztalja saját személyében lealacsonyitva az emberi méltóságot; a koldus, ki napokon át egyik ajtótol a másikhoz vándorog, mig egy falat száraz kenyérről csillapíthatja éhségét, mire lenne a feltámadásba helyezett, türelmet parancsoló hit nélkül? Hová ragadtatnék, ha meggondolja, miért kell neki a kényur lealacsonyító parancsai előtt meghajolnia, miért kell éheznie, mikor ő épen olyan ember, mint akármely más? De ha lelkét a hit élteti, ha ily szavakban tör is ki néha sértett emberi méltóságának tudata, felvilan szívében a jövő életbe vetett biztató remény, a feltámadás reménye s a már-

már bosszúra gondoló, a fájdalommal csordultig telt kebel megnyugoszik.

A feltámadás, a jövő élet hite tehát a társadalmi rendnek és békének alapja; feltétele; ha ez meging, az épület összedől.

A hitetlennek tehát, akik Isten — és erkölcsztadagó elveiket szóval és tóllal hirdetik a nép közűt, merényletet követnek el a társadalom ellen, gyilkosai akarnak lenni az emberiség szent ügyének, a közbékének és nyugalomnak.

Ebből kifolyólag mi természetesebb, mint az, hogy a hatalmaknak, mint a társadalmi rend öröknek szoros kötelmeik a társadalmat ily pusztító salaktól megtisztítani, mint a gondos kertész, ki a nemes növények közűl a dudvát és gyomot óvatosan kiráptat, mert tudja, hogy ellenkező esetben fáradtságba kárba vész.

De úgy látszik, hogy az emberek sokkal jobban az anyagokhoz vannak tapadva, sem hogy e világos bizonyíték előtt meghajolnának. Valóban „füleik vannak, de nem hallanak, szemek vannak, de nem látnak.” Elfoglaltan itélnek, mert egészen elfoglalja őket az anyag, a világ gyönyörői, melyek tulságos, határon tulmenő élvezetet ígér megittatja s lelkiismeretük furdaló szava folyton a legborzasztóbb sejtelmekkel gyötöri őket. S hogy ezekről szabadulhassanak, hogy szívükből a hit legutolsó szikráját is kioltásák, minden magukra gondolnak, csak a valásra nem.

Azt épen nem merem állítani, hogy nem hisznek, mert hiszen a hit, a vallás az ember szívébe van oltva kiirthatatlanul; de azt igen is állítom, hogy nem akarnak hinni, mert a hit parancsai épen azt tilalmazzák, a mit gyakorolni ily szeretnek. A legelveteműbb hazimérből sem mondható, hogy nincs hite; amaz érzet, mely bensőjében a gonosz tett végrehajtása után

vádolólag lép fel ellene, mutatja, hogy ha nem is világos hite, de legalább sejtelve van az erkölcsi világrendről.

E körűtmet ama körűkben is észlelhető, melyek a társadalmak kormányására hivattak s ama majdnem általánosan divatba jutott eljárásokban nyilvánul, mely szerint a rend és közbéké fenntartására elégségesnek gondolják tilalmazó szavukat, a törvények erejét. Az épen nem mondható feltétlenül, hogy nyíltan vallják e vésses elvet, de a gyakorlati irány, mely sok állam törvényhozássában nyilvánul, elárlja érzelmeiket.

Az iskolák elköszöztése, a vallások egyenlőségének hangoztatása, a házasságunk szentségi jellegéből való kifordítása s állami intézményre való alacsonyítása, a hittanítás elhanyagolása, a hitetlen és szabadkőművesi eszmékkel telt tanoknak az egyetemi székeken való büntetlen hirdetése, a szabadkőművesi elvek vallásának sovány dicsőséghez hozó, kibíró fitogtatása, a hitéhez rendületlenül hív férfiak kinevetése és agyonhalgattatása fennen szólnak állításunk igazsága mellett.

Hej, be szomorú végű szokott lenni e szabadelvűnek csufolt gondolkodásmód!

Az a hinni nem akaró gonosztevő oly furfangosan ki tudja játszani a törvény tilalmát! Azt hiszik talán, hogy csak oly bűnök vannak, melyeket sujtathat a törvény keze? Vagy azt, hogy csak azok a vétségek tilalmasak, melyek a nyilvánosságban követtetnek el? Nagyon tévednek! A ki a gonoszság útjára lépett, okos is némi értelemben. Felhasználja a kedvező alkalmat, mely a törvény sűjtő keze elől eléggé biztosítja; a bosszúálló a titok leple alá rejtőzik, hogy felebarátjának ártalmára lehessen. Vajjon a törvény keze utol érie-e? Ki merné állítani, hogy a bírói nyomozások mindig sikerre vezetnek? Csak a vallás, csak a jóvendő életben való hit képes tehát az em-

kettek és anekétek a magyar ipar érde-
kében elmondottak mindig csak egy igaz
és tántoríthatatlan pártól szertezt volna a
magyar iparnak, akkor ma már széles ez
országban csak talán az iparmuzemokban
lehetne látni egyes darabokat azokból a
külföldi gyártmányokból, a melynek
nélkül sokkal jobb formában, tartósabb
elkészítésben terennék meg.

Az országos közművelődési kongresszus
a magyarországi és a magyar nyelvű
fogadásán keseregne, nem feledekezhetett meg
arról, hogy egy nemzetiség jövőjét, annak
anyagi jólétének erősítése nélkül biztosítani
nem lehet.

A közművelődési kongresszus magasz-
tos eszméjét csak a hazai ipar fejlesztésével
lehet érvényre emelni.

Mert hát miért fogott meg a magyar-
ság, a miért felelt el a magyar munkás
nép a saját anyanyelvét és beolvad külföldi
országok nemzetiségei közé?

Azért, mert itthon nincs munka. A
szegény munkásnép éhezve családját kényer-
tel keresi oda szegődik a hol azt megkapja.

Magyarország felső vidékeiről al-
földi vidékeire, a magyar munkásnép
vándorol ki a népi Amerikába? Az alföldi
magyar népe miért hagyja el az országot
és megy Romániába? Azért, mert itthon
nincs munka. Nincsenek gyárak, amelyek
foglalkoztatnák a szegény népet.

Teremtünk tehát munkát.
De hogyan lehet munkát teremteni?

A külföldi ipartermek vásárlásának
mellőzésével.

Minden szezonban láthatjuk azt az
óriási törekvést, melyet a külföldi gyárosok
gyártmányaik elárúsítása végett nálunk
kifejtnek.

Még alig hullott le az első őszi harmat
nedve a sárguló fűre — csak például — a
külföldi kályhagyárosok kályharakománya
mint a téli szezon első beköszöntője, máris
megérkezik. Hemzsgő kávéval igyekszik
magát tetszetőssé és kedvessé tenni, pedig
azonkívül, hogy meglátszik rajta a pécsi
rongy, ha közelebbről vizsgáljuk azt is
megtudjuk, hogy korosszá vált.

Bizony a külföldi fazekas iparműve
csakugyan korosszá vált, ahoz a gyártmány
hoz képest, amelyet a mi pécsi magyar
„fazekasunk” tud produkálni. Csinyben,
tartósságban és olcsóságban a pécsi
Zsolnay-féle kályhák ritkítják párjukat.

A pécsi majolika gyár pláne világre-
szeptet hódított meg magának. A magyar
közönség miatt már csaknem kialudt a gyár
tüze, midőn a külföld felismeri a produk-
tum rendkívüliségét, óriási megrendeléseivel
annyi munkát adott a gyárnak, hogy ott
most több mint 800 munkás dolgozik, magyar
kéz keresi meg magának és családjának a
mindennapi kenyeret.

És örömmel tapasztaljuk, hogy a volt
német Pécsnek magyar városá válni általa
kitasárhoz mily mérvben tudott hozzá-
járulni a jó öreg Zsolnay gyára. Mert a
magyar művészet mellett működő gyárban
annak tudatában él a munkás, hogy magyar
földet dagaszt és megtanul mellette magyarul.

Milyen átalátást tud előidézni egész
nagy környékben is egy magyar gyár!
A gyár jólétének üdvé átszáll munká-
saira is.

S ha látja a dolgozó ember azt, hogy
a gyár tulajdonosa hazafias (?) eszméktől ve-
zéreltetve szívesen kísérletet a külföld
minden hasonszámú gyártmányával
szemben, csak hogy a hazának új meg új
iparágat teremtsen; milyen lelkesedéssel,
milyen odaadással és iparkodással tölti be
hivatását a munkás kéz is!

Igaz, ez legyen a jelszava minden
magyar gyárosnak: teremtsünk új ipart.
Hisz csak a gyárosok vannak hivata-
hazánkban arra hogy a munkás népet meg-
betelessék, a haza javára új iparágat terem-
senek.

Igy termett meg nemrég Pécsen a
Zsolnay gyárban az a gyáros gyártása is.
És milyen bámulatos eredményt! A
pécsi agyagcső ma már túlszárnyalta a
külföldi gyártmányok valamennyit. Csak
sajnos, hogy a magyar vállalkozók ma is
meg a külföldi gyárosokkal állnak paktum-
ban. A magyar építészektől függ azonban,
hogy jövőre a sokkal jobb minőségű és
olcsóbb pécsi agyagcsövet alkalmazzák.

Ne essünk folytonosan abba a bűnbe,
hogy a saját gyártmányainkat drága pénzen

külföldről hozzuk ismét haza, mikor ahoz
ittthon könnyebb szerezni hozzájukhatunk.

Az építési ipar fejlődésével óriási hala-
dást tett az építő majolika anyag gyártása
is. Aki a városligeti műcsarnok épületének
majolika díszítéseit figyelemmel megnézte,
csak annak lehet fogalma a máriafalvi rom.
kath. plébánia templom oldalának rendkívül
nagyserűségéről, melyet szintén a pécsi
majolika gyár tulajdonosa épített és melyről
annak idején hasábkot írtak a lapok.

És nevezetesen játéka a sorsnak, hogy
a mi elsőrangú gyárosaink gyártmányait
sokkal jobban ismeri és méltányolja a külföld,
mint mi magunk. Nem egyszer esett
már meg, hogy Párizsban, vagy Londonban
vásárolt tárgyak szépségével és csínjával
magnásaink itthon dicsőítve, kitűnt, hogy
az a tetszetős tárgy magyar gyártmány.

Itt teljesítse kötelességét a magyar
közművelődési egyesület. Ezen a téren kísérelj
meg a magyarság összetartását fölbresztetni,
az-n a téren tudatni, a hol az iparosokkal
együtt a munkás nép is boldogulhat. A
magyar iparos idehaza alig talál vevőt
készítményeinek, mert a külföldi fegyvergyár-
tások dominálják mindent a piacon. A
magyar jó munká egyrésze kikerül ugyan
külföldre, de a magyar iparos szorult hely-
zete kiaknázásának beszámításával.

Hála Istennek, a magyar gyárak közül
egy sem szorult rekláma, mert szolid gyárt-
mányaikról a külföld is elismeréssel nyilat-
kozik.

A mi fogyasztóink jó szolgálatot ten-
nének önmaguknak is, ha összehasonlító
próbát kísérelnének meg. Az eredmény
biztosan arra az elhatározásra bírja őket,
hogy mindenféle importált áruk közül a
magyarnak adnak meg az elsőbbséget. Nem
hazánni szempontból, de szíves érdekből.

Vajha mihamarabb kimenekedhetnénk
szorult pénzügyünk labirintjából. A fonatlat,
mely világhosszra vezetve bennünket sötét
nyomasztó helyzetünkbe, csak az okoskérő
fejlesztett hazai ipar adhatja a kezünkbe,
mert bizony sem az ég szépségeinek kitett
vetés, sem a filokserával elátkozott szőlő-
tőke rajtuk már nem segít.

Azért ha megakadunk tartani az éhez-
és munkáért keserő szegény magyar mun-
kást a magyarságnak, ha azt akarjuk, hogy
ne legyen kénytelen külföldre vándorolni
és ott beleolvadni egy más nemzetiségbe és
ott elfelejteni a magyar szót, ha azt akar-
juk, hogy az összetartó kapocs a magyar
nemzetiség között újabb olyan erős legyen,
mint valaha, úgy szeressük, pártoljuk és
neveljük a magyar ipart, mert csak ez
képezhet köztünk meg kapcsolatot, mely össze-
tartásra serkent bennünket s amely amíg
egyreszről beldobja a hazát, másrésztől
jó módot teremt meg mindnyájunknak, — s
akkor a magyarság is mentve van.

A közművelődési egyesületnek ezek
után nem sok teendője marad.

O. É.

Emlékirat.

(Vége.)

Az 5. számú iven Czury Józsefné
gyűjtése:

Farkas Mária 1 frt, Fischer Terezia
10 frt, öz. Farkas Etelka 2 frt, Czury
Józsefné 5 frt, Wörz Louise 4 frt, Folk
Anna 1 frt, Werner Magdolna 1 frt, Buday
Béla 1 frt, Repich Gizella 1 frt, Németh
Erzsébet 1 frt, Kratochvíl Claudia 1 frt,
N. N. 50 kr., N. N. 10 kr., Hegedűs
Károly 50 kr., Vargha Mari 1 frt, öz.
Spiesz 2 frt, Reberics Sidonia 1 frt,
Bubreg Karolin 1 frt, Kindl Anna 50 kr.,
Tóthné 20 kr., Domján Franciska 50 kr.,
Csenger Sidonia 50 kr., Zavaros Hermína
1 frt, Riva Teréz 1 frt, Ortutayné 1 frt,
Zsitányi Justina 1 frt, Pongrácz Klára
1 frt, Vogl Betti 1 frt, Böhm Karolin 50 kr.,
Saághy Stefania 50 kr., Weber Anna 3 frt
együtt: 46 frt 80 kr.

A 6. számú iven Watzesh Franciska
gyűjtése:

Höbling Mikáné (2 es. k. arany) 11 frt
86 kr., Boniperti Otília 5 frt, Kelemen
Gyuláné 2 frt, Höbling Julia 5 frt, Lech-
ner Antalné 3 frt, Stanger-Feigottó Mária
7 frt, öz. Nagy Józsefné 5 frt, Kubinyi
Mária 5 frt, Scheitz Antalné 2 frt, Boniperti
Marianna 5 frt, Verbőczy Józsefné 1 frt,

ledöntésétől sem írtók. Idézzek példát? azt
hiszem, hogy fölösleges.

Azok felelősek tehát, a kiknek hatal-
mában van útját állni a véres áradatnak;
de hajh! télen, vagy talán őrven-
déz puszitásokat! Majd eljön az idő, midőn
az általalat vetett meg kikél, a gyü-
mölcs megéri! Hozhattok akkor ezer tör-
vényt, kitalálhatjátok a büntetés legborzasztó-
sabb neveit, szavakat a légből veszt, és — és
— a mi történik, megérdemlitek, de hajh!
hány ártatlan élet kerül a bűnösök gyilkos
kezebe még! Ezekért is ti lesztok a Bironál
felelősek, ki még azokra is meghozza igaz-
ságos ítéletet, a kik benne bínni nem akarnak.

Oh, emberi ész, te gögös, büszke ész!
alázd meg dőllyűdet s fogadd el a vallást
s nagyobb leszes, mint valaha! Alázd meg
magadat a hit édes igája előtt, csak ismerj
el egy jövendő életet, melynek igazságos
Biroja büntet, vagy jutalmaz!

Ti pedig, kik a temető néma hantjai-
nál sírtok az elhunyt kedvesek hamvai fe-
lett, a feltámadás édes reményében koszo-
ruzzátok meg az egykor telnyiló sírbalmokat
s imádkozzatok — ne a boldog halottakért,
hanem a kiknek nagyobb szükségük van
imádkozásra: a lelki halottakért, a kik szem-
lelőn nem látnak, füleik levén nem hall-
nak, a kik nem hiszik, hogy egykor fel-
támadunk!

Mátrai Bertalan.

Horváth Ferencné 3 frt, Pókás Mariska
40 kr., Förster Béla 18 frt, Simon nővér
6 frt, Boniperti Róza 12 frt, Fülöp Johanna
74 kr., Watzesh Franciska 8 frt; együtt:
96 frt 1 kr. az összes gyűjtések összege:
866 frt 26 kr.

A pécs-belvárosi plébánia-templomban
elhelyezett perselyben találtatott: 20 frt
21 kr. Összes bevétel: 886 frt 57 kr.

Ezek után szükségessé bizonyult a
munkatársak kiválasztására s az egyes
munkák kiszabása, kiosztása és ellenőrzése
egy külön munkabizottság alakítása, melynek
tagjaiul Dulánszky Adolfné elnökletével
alatt megválasztottak: Boniperti Róza,
Deceula Vilmosné, Dulánszky Mária, Hinka
Lászlóné és Watzesh Franciska.

A munkabizottság feladatának meg-
felelőleg az önkénti ajánlások közt ía
munkákat kiosztván, ezeket 4 hó leforgása
alatt elkészítették a következő hölgyek u.
m.: Aiding Riza, Angster nővérek, Aronfi
nővérek, Boniperti nővérek, Congregation
de notre Dame, Cseh Marianna, Czizer
Elekne, Deceula Vilmosné, Dulánszky Adolfné,
Dulánszky nővérek, Eizer nővérek, Erreth
Kálmáné, Farkas Irma, Förster Béla,
Friedl nővérek, Futima Sarolta, Fülöp
Janka, Gálovits nővérek, Gervay Lujza,
Gondos Mariska, Gözön Margit, Hanny
Valéria, Hinka Lászlóné, Hinka nővérek,
Hoffmann Lajosné, Horváth Mártha, Jirátkó
Mária, Kelemen Gyuláné, Kelemen Margit,
Kellauer nővérek, id. Krasznay Mihályné,
Leoniday nővérek, Lüttke Mariska, Lüttke
nővérek, Lutz Istvánné, Mihály Lajosné,
Morawetz nővérek, Moser nővérek, Németh
Józsefné, Németh Ilona, Otoska Gézné,
Oertzen Zsófia, Piller nővérek, Rammes-
hóter Gizella, Rikher Valeria, Saághy
Sarolta, Simon nővérek, Sommer Mariska,
Sonnewend Emanuela, Schultz Imréné,
Szigier Etelka, Szinkovits Bartoságh
Friedrika, Szinkovits nővérek, Thaly nő-
vér, Tost Ilka, Újváry Kamilla, Watzesh
Franciska, Wittenbarth nővérek és Zöld
nővérek.

A hölgyek a befolyt pénzen vett kö-
vetkező tárgyakat készítették el: u. m.: 1
Pluviale; 8 Casula; 8 Alba; 9 Superpelu-
cium; 6 Oltárterítő; 1 Velum; 2 Stola; 4
Ciboriumköpeny; 1 Bursa; 36 Humeralé;
36 Lavabo; 30 Corporale; 32 Purificatorium;
és 42 Pala.

Ezenkívül ajándékoztak még:
Angster Józsefné 20 méter csipkét és
8 méter vásznat; Boniperti Róza egy albat
és egy oltárterítőt; Bubreg Amália egy
ciboriumköpenyt; Özvegy Cseh Edéné 5
méter vásznat; Congregation de notre
Dame egy albat és egy superpeluciumot;
Deceula Vilmosné 3 méter vásznat; Dulánszky
Adolfné egy casula himzéséhez szükséges
kellékeket, 2 méter vásznat 6 corporale, 6
purificatoriumot és 6 pallát; Förster Béla
és id. Krasznay Mihályné egy casula him-
zésének kitöltéséhez szükséges selymet;
Gebauer Izor gimnáziumi igazgató 4 méter
fehér kelmét; Gyermekmenház egy bursát;
Hinka Lászlóné egy superpeluciumot és
csipkét; Höbling Mikáné egy antipendiumot;
Höbling Angéla egy antipendiumot;
Liebscher-féle nőnevelő intézet egy oltár-
terítőt; Mendlik Teréz velumot; Névtelen
egy antipendiumot; Névtelen Pakról 3
méter csipkebetétet; Pilaszanovits Pálné 2
méter csipkét; Rudolfinumban levő írgalmas
nővérek egy velumot és egy ciboriumkö-
penyt; Simon nővérek 3 méter vásznat egy
ciboriumköpenyt és egy bursát; Schultz
Imréné egy ciboriumköpenyt; Watzesh
Franciska egy antipendium himzéséhez
szükséges kellékeket és a Werner-féle nő-
nevelő intézet egy oltárterítőt.

Ezek föltyán az ajándékozott és vett
tárgyak együtt voltak: 1 Pluviale; 8
Casula; 10 Alba; 10 Superpelucium; 13
Oltárterítő; 3 Velum; 2 Stola; 8 Cibo-
riumköpeny; 2 Bursa; 36 Humeralé; 36
Corporale; 38 Purificatorium és 48 Pala.

A kiadások a következő tételekből
állottak: 1. Selyemszövetek el. 173 frt 10 kr.
2. Paszományok 173 frt 23 kr. 3. Vásznona
94 frt 55 kr. 4. Rajzolatok 97 frt 70 kr.
5. Belsőkre 68 frt 64 kr. 6. Arany és ezüst
fonalakra 61 frt 71 kr. 7. Szövött casula
keresztet 54 frt 90 kr. 8. A ruhák ősz-
szállítására (Montirung) 53 frt. 9. Himz-
sekre 47 frt 20 kr. 10. Csipkékre 39 frt
50 kr. 11. Czémára 19 frt 62 kr. 12.
Himzőselyemre 9 frt 76 kr. 13. Pamutra
2 frt 80 kr. 14. Szalagokra 2 frt 76 kr.
15. Lemezpapírra 1 frt 10 kr. Összes kiadás:
886 frt 57 kr., vagyis éppen annyi, mint az
összes bevétel.

Az összes tárgyak Megyéspüspök ur
Ó Nagyméltóságának különös kegyéből a
püspök széklak nagy terebélyű, é. szept-
ember 24-től—29-ig kiállítatik minden
bélterület nélkül. Ezen rendkívül sikerült
kiállítás — melyen a Bonyhád, Főherce-
lak, Paks, Szegvár és Villányról érkezett
tárgyak és adományok is kitéve valának —
fényét nagy mérvben emelte ama két ritka
szép nagy kehely és párját ritkító szép
casula, melyeket Dr. Dulánszky Nándor
megyéspüspök ur Ó Nagyméltóságának ke-
gyessége ez időre a bizottság rendelkezé-
re bocsátott és melyekhez méltón csatlakozott
a pécsvárosi alapszolgálatok: egy ciborium,
Látogatva a kiállítás 5493 egység.

Minden tárgyat ezután nagy figye-
lemmel besorozolva átadottak Megyés-
püspök ur Ó Excellenciájának, azon tiszte-
letteljes kérelem kíséretében, mikép azokat,
mint Pécs sz. k. város — és illetve Bonyhád,
Főherceglak, Paks, Szegvár és Villány —
római katolikus hölgyeinek legalábbasabb
hatalmatul szerény zálogait XIII. Leo pápa
Ó Szentsegének legmagasabb zsámolya elé
tétetni kegyeskedjék, ki e kérelmet a leg-
nagyobb kegyességgel teljesítendő.

Ezzel a bizottság teendőjét véget ér-
vén feloszlott, egy torokból hangoztatva, hogy:
dicsértessék a Jézus Krisztus mindörökre
örökké Amen!

Kelt Pécsen, 1887. évi október hó 5-én.

A XIII. Leo pápa Ó Szentsegének 50
éves papi jubileuma alkalmából alakult kath.
hölgybizottság választmánya: Özvegy Cseh
Edéné s. k. védnök. Dulánszky Adolfné
s. k. elnök. Hinka Lászlóné s. k. jegyző.
Watzesh Franciska s. k. pénztárnok.
Mendlik Teréz s. k. ellenőr.

Tekintetes szerkesztőség!

A „Pécsi Figyelő” folyó évi 43-ik szá-
mában Rosszul értett szavak című
Külfölkélek rovatára nézve az alábbi észre-
vételeim szíveskedjék egész terjedelmében
lapja legközelebbi számában közle tenni.

Horváth Géza úr folyó évi október
17-én tartott városi közgyűlésen a balokányi
úszoda létesítéinek eljárást vette bírálat
alá. Azt mondván, hogy „otromba” észjá-
rára vall az a furcsa intézkedés, hogy a
népuszodát melybebre ástak, mint a milyen
mely maga a balokányi s, s már most
valahányszor ki akarják eresztetni a vizet,
először a tavat kell megcsapolni, s mert
a népuszoda melybe mint a tó, még mindegy
marad a népuszodában víz, melyet aztán
úgy kell kikanalítani.

Ezen egész állítás nem felel meg a
valóságnak, mert a népuszodából a víz egy
cseppig kieresztendő, a tó legmélyebb pont-
ján elhelyezett szilip felhúzása által, a nél-
kül, hogy a tó rendeltetésétől elvonatnék —
vagyis a csolnakázástól — (t. i. a tó víze-
nek tükré meg azután is a legmélyebb pon-
ton 1¹/₂ méter mélységű) ezen elrendezés
által a tó bérleje utalva van arra, hogy
minden 8 napban a tó-fenek szilipjét meg-
nyissa, a fenek iszapját és bűzösödő férgekkel
telt vizet kieresze, tehát a tó vizet meg-
tisztítatik, másrészt a multakból nyert
azon tapasztalat, hogy a tó 3 év alatt any-
nyira elcsapódott, hogy azt kitisztítani
kellett, mi a város közönségének 1000—1200
frtjába került, — míg a fenekszilip több-
szoori felnyitása folytán az eliszapodás csak
hosszu idő múlva alhat be.

Nem hagyhatom megjegyzés nélkül azt
sem, hogy midőn a közgyűlés n. ily vastag
tájékoztatószággal bírálatot az ügy, az ott
lévő városi főméről úr, a ki a legszűkebb
bizottságnak tagja volt, és az építkezésnél
előfordult legrezsztetesebb ügyről is tudomás-
al birt, — felvilágosítás nélkül azt agyon-
hallgatta. Az ily eljárás minősítését az ügy
iránt érdeklődő olvasó közönség bírálatá alá
bocsátom.

Pécsen, október 25-én 1887.

Beretvás Sándor,
városi mérnök.

Külfölkélek.

— Népgyűlés. A lapunkban jelzett nép-
gyűlés vasárnap délelőtt a legszébb rendben
s igen jó eredménnyel folyt le. A „Hattyu”
emeleti étterme zsúfolásig megtelt; mintegy
háromezrészán lehetett. Graumann János vá-
rosi bizottsági tag, az előkészítő bizottság
előnye bejelentve a bizottság előmunkálatait:
előnk, a lelkők s jegyző-választásra szólították
fő a népgyűlést. Az előnk tiszte Várad y
Ferencz hírlapíró választott meg közfel-
kiáltással, a lelkők: Graumann János, jegy-
ző: Krigel József. Várad y Ferencz közö-
netet mondva a bizalomért, előterjeszté a
népgyűlés egybeválasztását, a mellet a
javaslatokat előadta volna, szolt röviden
az általános szavazati jog méltányos és
fűdös voltáról. Helytelteti, hogy az adó-
összeírás és az adófizetés képei a szavazati
jog alapját. Ugymond manapság nem a sze-
mely, hanem a pénz szava. Tovább fejte-
getve alkotmányosságunk hiányait, fölemlíti,
hogy a bűnösöket szokta sújtani a büntető
törvény azzal, hogy polgári jogait gyakor-
latlótól egy bizonyos időre fölfüggeszti őket.
Nem tudja, el sem is közzé, hogy minő
bünt követek el a munkások ezrei, hogy ily
büntetéssel sújtatnak, hogy polgári
jogaikat nem gyakorolhatják. Majd föl-
vasta a javaslatot, melyet a gyűlés egy-
hanglag elfogadott. Igen érdekesen beszélt
Lauber Mihály cipész, derék polgártársunk
is, a ki mai alkotmányos életet pár jellemző
vonással igen hű képen tárta a hallgatóság
elő. Utána, Várad y Ferencz szolt a gyári
törvényhozás nagy fontosságáról, fölörölva
azon szomorú körülményeket, melyek az
ipartörvény hiányossága folytán tarthatat-
lanná teszik a helyzetet, aztán fölörölva a
javaslatot, mely szintén általános helyes-
lés fogadtatott el. Kimondatott határozat
képen, hogy a határozati javaslat az ország-
gyűlés elő fog terjesztetni s városunk s
megyénk országgy. képviselői megkerestek
az ügy jóindulatú támogatása végett; végül
pedig a budapesti munkáspárt hasonló tárgyú
és szellemű határozati javaslatát pártolták.
Érdekesen tartoztak meg megemlíteni, hogy
a budapesti munkáspárt üdvözlő táviratot
küldött a népgyűlésnek, melyet Várad y
Ferencz az első határozati javaslat előterjesz-
tése után olvasott föl.

— Az egyházak megújulása. Wossinsky
Mór závodai plébános Appara, Szerényi
Gyula lengyeli plébános Závodra és Magyar
Miklós szászvári káplán a lengyeli plébániára
lettek fokozatosan előléptetve gróf Apponyi
Sándor kegyuróságában. — Ma g e n e i m
János német-bolyi káplán pécs belvárosi se-
gedélkessé nevezetett ki, P l a n k Kamill
újmisé pedig Német-Bolyba küldetett ká-
plánul.

— Képviselőink és a somogyi levél. Tallián
Somogy megye főispánjának a belügyminis-
terhez küldött s a nyilvánosságra került
odíozus tartalmu levele az országgyűlésen
az interpelláció tárgyát képezte. A minis-
terre vonatkozó választ Baranyamegye
képviselel nem vették tudomásul, valamint

Percezel Miklós Pécs város pártoknyküli kép-
viselője sem.

— Adomány. Dr. Dulánszky Nándor me-
gyés püspök a mult hó 22-én tartott bé-
málás alkalmával a dombóvári önk. tüztől
egyletnek 25 frtot adományozott, melyért
halas köszönetet mond a parancsnokság.

— Jótékonyaság. Túri Lajos gyűdi er.
ref. lelkész az osztrói tűzkárosultak javára
9 frt 03 krt küldött Iványos K. csányosozói
lelkészhez, mint hűvel könyörömadományát.

— A „Pécsi szőlősgazdák egyesülete”.
nek, f. hó 17-én tartott választmányi ülése-
n Horváth Antal v. t. jelentést, kiküld-
téről. Ugyanis a nevezett, mint már
említettük, ki lett küldve az egyesület által
a végett, hogy menjen oly vidékre, hol
az amerikai szőlővesszőkkel már kísérle-
tetetett s közvetlen szemlelet után szerez-
zen meggyőződést a felől, vajjon miként
áll ellen a phylloxerának. Horváth meg-
látogatta a farkasdi, istvánlepeti, promo-
tori és budai telepeket ez azt tapasztalta,
hogy van több olyan amerikai vessző, mely
a kereskedők által ellenállónak mondatik;
de itt nálunk nem áll ellen. Van olyan, mint
p. az „ohelló” mely kövér talajban igen de
súlyosban nem áll ellen. Bemutatott több
fajta szőlővesszőt, termést is. A legtöbb
fekete szőlő; volt néhány fehér is; de mind
késő érési, úgy hogy a mi éghajlatunk
által alig érik meg. Természetesen leginkább
ajánlja a „herbemont” szőlőt, mely sokat
term, tökéletesen ellenáll a legerősebb
növész. Ellenáll továbbá a „vialló”, mely
alanyul ajánlatik. A „jeguez, cynchiana,
luiziana és comingham”, melyek termése is
elvezhető. Nem áll ellen: a taylor, noah,
elvira, triumph és concord. Az európai faj-
nak amerikai alanyba való oltását is tanul-
mányozta és azon tapasztalatra jutott, hogy
nem fizeti ki a fűrészságot, s nem is állandó.
Eltekintve attól, hogy az oltás nagyon
pusztul, elpenészedik, még azon hátránnyal
is jár, hogy nagyon kevés %-ka erel meg,
ugy hogy az ily szőlőkben itt-ott látni csak
európai fajt, a többi mind eredeti amerikai,
mely azonban már alanyuk alig használ-
ható, mert az oltással kapott vágás által
oly sebet nyert, hogy igen vékony hajtás
ad. Mindezek összegezése után a phylloxera
elleni védekezésre egyelőre a szénkénnyel
való gyéritést tartja legjobbnak. Minthogy
az egyesület ezen jelentés alapján azon
meggyőződésre jutott, hogy az érett vesszővel
való oltás nem eredményes, tehát Horváth
Antal választmányi tag újabb kiküldetk,
hogy nézze meg az oly telepeket is, hol a
zöldoltást alkalmazzák.

— A pécsi szőlősgazdák egyesülete
november hó 6-án (vasárnap) a városi
közgyűlési tereben délután 3 órakortartja
évi rendes közgyűlést. Tárgyak: 1. Évi
jelentés. 2. Az évi zárszámadás bemutatás.
3. Tisztújítás. 4. A költségelölányzat meg-
állapítása. 5. Indítványok.

— Egyleti élet. A pécsi polgári kaszinó
f. é. október 23-án (mult vasárnap) tartotta
ez évi rendes közgyűlést, melyen 58 rendes
tag volt jelen. A gyűlés első tárgyát képezte
Hartl Ferencz elnöknek szépen átgondolt
rövid megnyitói beszéde, mit a jelenvalók
élték figyelemmel hallgattak meg. Közvet-
lenül utána M i h á l o v i c s Antal kaszinói
titkár olvasta föl az egyesület vagyoni és
könyvtári állapotát s bemutatva részletesen
a kaszinó tagjainak s tagdíjhatárolásoknak
létszámát, mi általánosában tudomásul
vetették s az illetőknek a felmentvény meg-
adott. Ezután elnök úgy a maga, mint
tisztviselői és a választmány nevében beadja
lemondását, — kezdetét vette a tisztújítás.
Közfelkiáltással koronaké H a k s e h Emil
és korjegyzőül ifjabb K i s József választá-
tott meg. A tisztújítás titkos szavazás útján
történt. Előnké ismét H a r t l Ferencz
választatott meg. Igazgató: Konkoly
Agoston, első titkár: M i h á l o v i c s Antal,
m. titkár: W a c h t e r Ede, pénztárnok:
G e b h a r d t Ferencz, ellenőr: H e g e d ű s
Károly, könyvtárnok: S i r i s a k a Anders
igazgató dr. Toldi Béla. A több rendbeli
indítványok közül fölemlítjük azt, hogy a
kaszinói könyvtár ezental csak szombati
napon áll a tagok rendelkezésére és pedig
6—7 óra helyett 7 től 8 óráig. Több kevésbé
lényeges s részben a választmányhoz által
indítvány letárgyalása után elnök a gyűlés
befejezettnek mondta ki.

— A gazdasági szakbizottság és hó 26-án
tartott ülésének előterjesztett a Nürnberg-
féle malomvíznek, a városi vízvezeték ére-
mében leendő megvételére vonatkozólag,
miként a tulajdonos a malomvízért 9000 frtot
kiván. Bizottsági elnök a vizesésre nézve,
há

a Hattyúteremben, mely alkalommal Er st Adolt pécsi székesegyházi énekes a művészi irányításból közreműködik. A műsor harmadik pontját az általa éneklendő két dal fogja képezni. Gyűlés Gizele a közhasználatban levő zongorán a következő dalokat adja elő prólogul: a) Chopin f. m. fantaszia; b) Rubinstein Barcarolle a moli; c) Liszt S. k. magyar rapszódia. Végül pedig Brahms variációját Paganini egy témájára fölött. A Jankó Pál által fölállított új szerkesztű zongorán, mely zongora ez alkalommal lesz először városunkban bemutatva — pedig a következő hangversenydarabokat fogja játszani: a) Wagner Pilgerchor Tannhäuser-ből; az új zongorára átírta Jankó Pál; b) Liszt átírtja Spinnellerle a „Fliegende Holländer”-ből Wagner-től. Az érdekes hangversenyre a jegyek előre váltathatók. Valentin Károly fia könyv- és zeneműkereskedésében, és este a pénztárnál. A helyárak a következők: 1—4 sor 2 frt, 5—8 sor 1 frt 50 kr., 9—11 sor 1 frt, állóhely 60 kr.

— A „Pecsi dalköszorú” három évi főnállásának alkalmából a „Hét fejedelemhez” címzett vendéglőben táncozzal egybekötött zártkörű dalestélyt rendez. Kezdeté 8 órakor.

— A világszámok okáért. Lapunk múlt számának közgyűlési referendájában, Papp József biz. tagnak azon indítványát, mely a bírságpénzekről s az erdei kisebb eladásokból bejövő összegekről szól, sokan rosszul értették s úgy magyarázták, mintha zsebére lett volna szó. Nem áll, nagyon helytelen félreértés. Mindössze az mondatot, hogy az egyes tisztviselők, hanem a pénztár vegye fel jövőre a pénzt.

— Tévedés-e vagy szándékos mellőzés? Többeknek feltűnt, hogy a rendezendő kiállítás nagy-bizottságából néhány előkelő, derék nagyiparos neve hiányzik s vannak olyan nevek, melyek bizony bizonyos értelemben nem illenek a nagy-bizottság keretébe. Nagy vizsgálatot szült, hogy a Hűflier-testvérek neve sem található a nagy-bizottság névsorában. Nevezettek méltán mondhatók nagyiparosoknak, nagy gyártóval rendelkeznek, számos munkát foglalkoztatnak, árúkat a külföld piacain versenyre lépnek, szesznek díszeseket a magyar iparnak. Ilyen derék iparosokat kihagyni, vastag tévedés, ha pedig szándékosan történt a mellőzés, mint a miként lapunkat értesítették, akkor meg már megfoghatatlanul bíz. Reméljük, hogy a rendezőség a hibát jóvá fogja tenni. Különben visszatérünk még ez ügyre.

— A neoylett thea-estélye. Múlt szombat tartotta meg a pecsi neoylett thea-estélyt, mely az idei mulatószezon beköszöntőjeként szerepelt. Ha ezen első mulatósághoz következtetünk a többire, vagyis ha minden további mulatóságot aránylag ehhez hasonlítog fog sikerülni, úgy az idei estélyeknek nagy keletje lesz. A thea-estélyre nagyon szép közönség gyűlt egybe. A négyeseket 40 pár táncolt. Szünóra alatt tombolt a dal. A kiválóan kedélyes mulatóság hajnali 4 és fél órakor ért véget.

— Halalozás. Vésey Rezső nyug. kir. törv. bír. h. 27-én életének 66-ik évében jobb létré szenderült. Hült tetemei 29-én tetetnek örök nyugalomra. — Mészáros Janka f. h. 26-án élete 20-ik évében elhunyt.

— Kimutatás a bevetel és kiadásról 187 október 22-én rendezett thea-estélyen. Bevetel: Beletti jegyekért (felülfizetésekkel együtt) 130 frt, adományok 32 frt, tombola kártyák eladásából 52 frt 58 kr., az eladott ételek és italokért 129 frt 76 kr.; összesen 344 frt 34 kr. Kiadás: 154 frt 34 kr.; maradt tisztó jövedelem 190 frt, melyből 95 frt Osztr. közseg tűzkárosultjainak, 95 frt pedig az egyélti pénztárnak jutott. Adományok: méltós. Cseh Kóvár Anna úrnő 12 frt, Szolnay Teréz úrnő 5 frt, Erroth Teréz és Johan Julia úrnők 3—3 frt, Dekleva Vilmosné, Erreth Anna, Mendi Matild és Vieri Emilia úrnők 2—2 frt, Horváth Antonia úrnő 1 frt, összesen 32 frt. Tombola-nyereményeket adományoztak: méltós. Cseh Kóvár Anna, Fridrich Antonia, Haidekker Anna, Kaufmann Luiza, Krasznay Mari, Krasznay Stefánia, Magyarly Róza, Müller Albertin és Schultz Emma úrnők, Dévényi Gábris, Nagy Flora, Tallian Czeclia és Eugenia úrnők. Pécsét, 1887. október 26-án. Magyarly Róza, alelnök.

— Faeladás. A városi erdőben a szokásom szálfa eladások f. évi november hó 3. 8. 10. 15. 17. 22. 24. és 29. valamint deczber 1. 6. 13. 27. és 29. napjain fognak megtartatni.

— Régi öt forintos államjegyek bevétele. Az 1866. évi július hó 1-ől keltetett I. kibocsátás 5 forintos államjegyek bevétele már csak a f. évi deczember hó végéig, a közp. pénzügyminisztériumhoz intézendő, szabályszertien bevezetett folyamodvány alapján levén megengedve, ezen körülményt oly megfigyessel hozzuk fel, hogy ezen határidő letelte után a bevonandó I. kibocsátás 5 forintos államjegyek többé sem bevéltatni, sem kicseréltetni nem fognak.

— Iparos tanoncok magán tanítása. A vallás- és közoktatási miniszter felmerült esetben kimondotta, hogy az iparos tanoncát a nyilvános iskola mellőzésével nem oktathatja otthon megantánitál által.

— Hanyag iskola látogatás. Az iparosok kől anyira irtóznak tanoncaiknak iskolába küldésétől, dacára hogy két hónapja folyik az oktatás, közel 100 tanuló még az iskola belsejéig nem látta, pedig jól tudják, hogy a bírság elmaradhatlan, mégis bevárják azt. — Különösen az építő iparosok azok, kik a törvényvel nem törődve, tanoncaikat az iskolától elvonják. A törvény azon kedvezményben is részesíti, hogy külön illetményben alaktathatnak, erre nézve a rendőség által felhiva is voltak, de ez sem vezetett eredményre. A tanoncot csak ki

használják, de annak iskolai oktatásával épp semmit sem törődnek. Mikor fog már a közöny megtörni?

— Enders lovardája. A városunkban időző magyar lovar-társulat, mely tehetséges tagokkal rendelkezvén, közönségünk igényeinek eddig is megfelelt, mint értesültünk, néhány új tag szerződtetésével a télen is városunkban fog időzni s e célra az arena fog átalakítottatni.

— Unnepélyek beiktatás. Dardán mult vasárnap, október 23-án tartotta Cherny Gyula plébános installációját. A beiktatást Troll pápai praelatus végezte Seh Károly a baranyavári járás főszolgabírája mint törvényes bizonygás; és a Schaumburg-Lippe herceg uradalom, mint patronus képviselője, és nagyszámú közönség jelenlétében. Az egyházi szertartást a plébános házában 30 teretűk fényes lakoma követte, hol a helybeli összes intelligencia s a járási papsg képviselve volt. Az első felköszöntőt Troll Ferencz mondta a patronusra és testimonium legalera; majd a házigazdára, kinek lakadalmát ülték; s később Erdélyi János esperes plébánosra, kinek — a mint mondá — jogköréből illetéktelenül beavatkozott. Dr. Jellachich járási orvos, Troll Ferencz mint házaira, s mint a művészet mecenására; Erdélyi szienten ré, mint a papsg fényére, a tudományok mesterére, a szellemiására; úgy a papsg és világiak közti szoros egyetértésre emelte poharat. A kedélyes lakoma csak este ért véget. Ha más már nem, de emlékezni fog e napra azon épen e napon megkeresztelt gyermeke egy uradalmi béresnek, kinek javára Gabel uradalmi tisztartó az ünnepély-n résztvevők közti gyűjtést rendezett s a betölt 15—20 frtnyi összeget gyűmölösözö kezelé-veget a plébániának átszolgáltatta. A nagykorú gyermek előtt bizonyára kedves emlékü nap lesz 1887. október hó 23-ika.

— Merényiet. A f. hó 21-én éjjel 12 órakor egy ismeretlen férfi Szajkó Jánosné molási okl. bábát felkeltette, kérvén őt, hogy jöjjen vele vajdó nejehez, ki igen rosszul van s lakásán a közösi orvos is már várja őt. A szülész nő felkészült s követte a férfit a felső Dunasoron egész öv. Dadics Mátyásné házáig, a hol is az ismeretlen zsebéből revolvert rántva a mit sem sejtő nő felé, két lövést intézett, melynek elcséje a szülész nő füle mellett sivitott el, a másodiknak golyója pedig az ijedében fejéhez kapó nő kezét turta keresztül. A megsérült erre nagy-öt házzal letelé ment, de a vérvesztés s — úgy látszik — az ijedség folytán is Dadics Perzsa háza előtt össze-rogyott; a házbeliek a jajtására kijittek és a seült nőt bevitték a házba s kezét bekötözve, ápolás alá vették.

— Szerencsétlenség. Borits Péter molási lakos mult pénteken reggel a Dobokör Mólásra vezető uton kocsija alatt halva találtatott. Előtte való nap egy utast vitt Szür községbe, visszajövet kocsija az emitt uton felfordult s ő alája kerülvén, segítség hiányában meghalt. A halált nem annyira a kocs által okozott zúdulás okozta, mint az a kocs által okozott zúdulás okozta.

— Egy bánatos özege. A minap temették el a reform. temetőben egy agg hajókormányost, ki életében azt a nem épen ritka esekedet követte el, hogy öreg kora dacára fiatal fekvővel vett el. A temetési szertartások végeztével a bánatos özege legott b. t. a temető mellett levő koresmába s bufeletésül néhány pohár sürt öntött a garatra Megeléglvén a sürt, felült az országúton várakozó bérkocsira és b. t. felé hajtatta, betért az utba és több koresmába is. Hazaérkezvén, magához hívott több fiatal embert és zeneszó mellett mulatott reggelig. De bánatos szive úgy látszik még ekkor sem talált megnyugvást, mert a legközelebbi napokon tovább folyt a mulatós ottthon és különböző koresmákban — még pezsgőbe is iparkodott búját fojtani — mindaddig, míg a 400 frt. melyet megboldogult férje agg napjaira öszetakarított. — Hát bizony nagyon is elfáult szív kell hozzá, — írja a „Mólás és Vidék” — hogy a gyengébb érzelmekre hivatott nő félre téve nem csak a kötelese kegyeletet, hanem kivétközve minden szeméremből és dacolva a közösköszással, ily eléggé nem kárhoztatható magaviseletet tanúsítson.

— Színészet a vidéken. Balogh Árpád színtársasága a mult heten hagyta el Mólásot, hol csaknem hatheti évadot tartott. A mólásiak a viszonyokhoz képest eléggé pártolták az idei színészetet, melynek Móláscon, e vegyes ajkú városban különösen nagy jelentőséget kell tulajdonítani. A tapasztaltak után mégis sajnosan kell konstatálnunk, hogy az az elem tördött legkevesebbet a magyar színészet, mely elemnek legfőbb kötelessége a művelődési és nemzeti nagy tényezőnek ápolása, értjük az igazán művelt (?) társadalmi osztályt. Balogh társasága a vidéki igényeket legnagyobb részben kielégíteni képes. Oly egyének is vannak e társaságban, kiket „erők”-nek is mondhatunk, ilyenek: Boross és Monori; a helyiek közt már alig találtunk jelentékenyebb képességet: Szirmay Jozsefnak csak elfogadható kisegítőnek bizonyult a drámai szakban. Egy „csillag” azonban mégis van Balognak Ligethyné Mari asszonyban, ki a társaság niveauját messze fölülmulja. Kedélye pezsgő, hangja csengő, tiszta, játéka diskrét, természetes; egy maga képe fedettni a társaság több fogyatkozását. Balogh társasága a mult heten Siklóra rándult át néhány vendéggel.

— Öngyilkos huszár. Nagy Elek, pacseri illetőségű közhuszár a Móláscon állomásozó huszárzásadban, pénteken reggel 8—9 óra közt a lakonyában agyonlőtte magát. Öngyilkosságának okát mondják, hogy ember-

ölés miatt két évi börtönrre ítéltetvén, ezen időt utána kellett volna szolgálni: e fölött való elkeseredésben aztán inkább a halálba ment, mint sem tovább katonáskodott volna.

— Menetrend változás. Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság személy- és postahajói folyó hó 24-ől kezdve új menetrend szerint közlekednek. A személyhajó járatoknál egyedül az az változás állott be, hogy Budapestről Mólásra a hajó ezentul d. e. 10 órakor indul (eddig déli 12 órakor indult); a postahajó-járatoknál azonban a menetrend teljes változást szenvedett, a mennyiben a postahajók többé nem naponként hanem hetenként csak háromszor közlekednek, úgy le, mint fölfelé; az indulás is Budapestről nem este 11, hanem reggel 7 órakor, Mólásról fölfelé pedig többé nem éjjeli 1/3; hanem d. u. 3 órakor (kis vizállás és köd esetében jóval később is) történik. — Ehez képest a Mólásról Pécsre közlekedő helyi vasuti vonat menetrendje is változást szenvedett, a mennyiben az ezentul oly napokon, melyeken postahajó érkezik Mólásra (kedd, csütörtök és szombat) este 6 óra 22 perczkor, a többi napokon pedig d. e. 10 órakor indul Pécs felé. — Végül a budapesti vasutvonalon Budapest-Pécsről és Pécs-Budapestre közlekedő éjjeli vegyes vonatok f. évi november hó 1-vel további intézkedésig beszünttetetnek. — Egyébként mindezekre nézve utalunk az alább közlött menetrendekre.

— Iskolafelavatási ünnepély. He id János laskafalvi plébánosot a következő sorokat vettük: Kácsfalva kath. hitközsége f. é. október 20-ikán, temploma védszentjének ünnepén szép ünnepélynek vett tanúja. Ekkor avatottat föl ugyanis az alapjából újonnan épült iskola, a dáradi kerület esperese, Erdélyi János által. Kenetes beszéde könyvet cslalt ki a hívők szeméiből. Az alig 130 párból álló kath. hitközség örömmel ült, hogy immár szegénységéből mégis telett, a törvény kívánalmait s szépielős követelményeire mért csinos épületet létesítették. Nem roppenhetett tova ez ünnepély, hogy meg ne emlékeztünk volna a n a k magas személyéről, kinek jótékony-sága ez iskolapépület keletkezését lehetővé tette. Lippe-Herczeg ő fenségét értem, a ki a vallás és nevelés oltárára, már oly jelentékeny összegeket áldozott csak nálunk Baranyában is. Nem is késett a ker. esperes a hívők szónoklatában fölívni, hogy róla imáikban mindenha hálátelnet megemlékezzünk. Nem akarván részünkről a háladálatok azon számát szaporítani, kik a vett jótétemények után köszönő szót sem találnak, a nyilvánosság terén is ezzel leromvath. Hívem nevében legforróbb köszönetünket, kívánván, hogy az egek Ura, a mi nagylelkű kegyurunkat, Lippe-Herczeg ő fenségét, aiatvalói öröme soká, soká éltesse!

Csarnok.

Halottak napja.

Hogy is kezdjem... én nem tudom,
Nékem így faj itt valamil
Itt, a szívnek rejtekében —
Nem tudom azt kimondani.

Mindem úgy van, mint a hogy volt,
Mint az elmúlt esztendőben,
Összejöttünk — szórakozni
A szomorú temetőben.

Mit jelent e sokaság itt,
Az a kíváncsi néptömeg?
Hm... gyászolni jöttek ide,
Azok a szép úri hölgyek!

Arcuk rózsás, szemük ragyog,
Selyem öszás... drága gyöngykész...
Pici lábak, kaczer lábak
Tapossák a fagyos rögöt.

Immerősk, jó barátok
Itten újra találkoznak,
Egy két könyvet ejtenek is,
És aztán — mosolyognak.

Fényben usznak a sírhalmok,
Ah, láttam már én e képet!
En e fényben homályt látok:
A közönyt, a ridegséget...

De miért is volna itt gyász?
Elég, ha az árvek sírnak,
A szegények, elhagytak,
A kik érző szívvel bírnak

Elsötét a temető,
Éj borul a néma földre,
Mi világlik itt-ott mégis?
Oh, ne kérd... az árvek könyve...

Gerenday Kálmán.

A cigányprimás.

Ha ahhoz a forráshoz engedett volna jutnom a sors, ahol az embereknek a pályakut osztogatja és a választást tetszetsemre bizza, e kettő valamelyikét szememmel való ki magammal: kitűnő cigányprimásnak avagy tenoréneknek lenni. Nyugtalan lelkemet, egy vágyamat csak ez elégítette volna ki. Feltűnő korán, mint egy üstökös

csillag, aztán ragyogni bűvölön, messze világítva, elragadóan és önmagát emésztve hirtelen letűnni, mint egy meteor — ez lett volna számomra a boldog élet. De elzárva a magányba, ahová a napsugár csak félve hatol, kitaszítva az emberek ama köréből, ahol a szeretet honol, az életnek csak terheit viselve: nem élet az, hanem egy lassu, kínos halálkís!

Égi hang tör ki egy haladó ajakán, bámulva, epedve csügg rajta ország-világ, ünnepelve viszi városról városra, hódolatát rakja lábaihoz a művelt közönség; virágok kal halmozzák el, a nők szerelmekkel hamvasztják, egyszer csak eltűnik, mint Mózes a Nebo hegyén s csillogó életéből csak a halhatatlan része maradt meg: dicső hírve. Ez az ideális élet. Rövid és mégis boldog. Nem száll le a prózai világ izletseibe, nem ismeri annak nyomorait, csillog a fényben, gyönyörűtán lebeg az ábrándok viágában, a költői étherben és — eltűnik anélkül, hogy a hervadás fájdalma gyötörné!

A fekete bandából egy ragyogó szemű ifjú válik ki. Újjai alatt sírnak a hurok, átszellemül az a szaraz fa és egy ismeret len tündérvilág bűvös hangjait varázsolja elő. Megbűvölve csügg rajta a hallgatóság és mindenki úgy érzi, hogy szívének legtitkosabb rejtekéből csalta elő érzelmét. És az a fekete szem kigylu, a pythiai jónő varázskabulataiba esik, elfeledi, hogy e földi rögön áll; és száll, száll, az érzelmek végtelen égbe, hol a fájdalom is megédesül, az eszme megtestesül és égi tündérek karába forog megittasulva, átszellemülve. S míg a közönséges halandó izzad a föld porában, dolgozik a mindennapi kenyérért, ő Morfeus karjaiban szendereg édesen, álmadozva fényről, pompáról, tündérek tánczairól. De mikor lealadzik a fáradt nap s a csillagok milliárdjai árasztják el a szende fényekkel az ég azur-ját, kigylunak a paloták, a termek csillárai s összejejenek vígadni azok, akik a nap fadaralmait feledni s az életet káprázatában akarkák éldelni. Megjelenik a barna fin is, megnyílt az ő világa, ő a központi, aki bűvös hangjaival a kedvet hinti szét. Átveszi birodalmát és megrendíti azt a varázsharmoniót, mely annyi gyönyörrel kárpótolja a szenvedéseket, a veszteségeket. Így éli át életét a cigány, barátja a nagy úrtól le a szegényig mindenki, mindenkinet te barátja, mindenki szereti, öleli, kénezteti. S ez örökös csillogásban, ez örökös mámorban feleli, hogy ő is csak egy gyarló parány a földteken, az örökös vígadásban nem érzi, hogy az életnek mennyi a keserve, idegei folytonos feszültségben vannak, egyszer csak megpattan, az izzó szemekben kihál a tiz s ő észrevétlenül tűnik el a társadalomból, csak neve, emléke marad meg örökre, mint Bihárie, Sárközyé stb. Elett és melynek több a csillogása, több a fénye, mint az árnyoldala. —

En is ismertem egy ilyen primást.) Szép volt, fiatal, kitűnő zenész és elhalt ifján, elvégre suját tüzeiben, mint a Phoenix madár.

Hazánk egyik történelmileg gazdag városában élt és működött kitűnő bandájával; a férfivilág kegyeltje, a nők ideálja; már alakja elragadó volt. Magas, nyulánk; bőre alabastrom, haja ében, szemei fekete gyémántok s öltözetében egy mágnás sem fejtett ki nagyobb fényt, több eleganciát, mint a mi Gyula barátunk. Mert valóban barátunk volt, mint „tiszteltbeli jogász.”

A jogászként, e vig „jeunesse dorée” szerette ugyanis legjobban, ezek körében mulatott legörömelebb s így nyerte a tituláris czimet. — Magam is, mint jogász is merkedtem meg vele; nemskára benső barátság fejlődött ki közöttünk. És ha érdekes volt őt látni, mikor illetéssel hűzta nóitát, rá mégis vonzóbb volt, mikor átírtasított éjek után a kávéház egyik zugában ültünk, kezére támasztotta égő fejét, izzó szeméit mereven figyeltette az én bánatos szemre és elbeszélte élményeit, kalandjait. Megnyitotta előtem szíve titkait, feltárta belvilágát és beszélt csodálatosan, érdekesen és mégis lehangolólag. Mert művelt ember volt a mi primásunk, mindig az intelligens közönség körében forgolódott és szívesen látott vendég volt mindenütt — hegedü nélkül is.

Beh sokszor sóhajtott fel előtem bánatosan: „Barátom! egy szép asszony ölte meg szívemet, és mégis szeretem a nőt és megldás, az asszonyok emésztenek föl engem!” És igazat beszélt; négy év múlva teljesült jóslata.

Már fölkapott zenész, neves primás volt, pedig alig nőtt ki csinos bajsúkjára. Mikor a banda élére állott s rázendítette a dallamot, megbűvölte a hallgatóságot; a nők epedve csüggtek rajta, szemekkel iparkodtak megégnizni s az ifjú cigány ajult tűzzel hűzta, míg csak laukadtan ki nem hullt kezéből a vonó.

Egy télen nagy tiszti bála készült, melynek érdekét egy öreg ezredesnek ifju nejé vala szerzendő, ki orosz hercegnő volt. — Csak ezt soha meg ne láttam volna, sóhajta Gyula búsan — most egy jó kis feleség boldogította s nem lennék ilyen vesztett ember! Az idegen nőnek megtetszett a szép barna fin, ingerelte e különös race és csakhamar rózsabálsínésibe beköztá. Sok bol-

*) Felejtethetetlen emlékü népszerűsünk, boldogult Dankó Gyuláról szól a jelen megemlékezés. A „Szegárd és Vidék” a következő levél kíséretében küldte be hozzánk.

Tekintetes Szerkesztő! A „Szegárd Vidék” ez évi 43. számában megjelent tárcza a „Cigány primás”-ról szól. Mintha szerzője Varkonyi Endre (Bár Bandi), lapunk munkatársa, ebben Dankó Gyuláról hírneves pecsi cigányprimást emlekedte meg, és így vele roszban Pécsen is — több barátja felszólítására önként öhajta a „Pecsi Figyelőben” is. Meltőzések tehát, ha jonak látnak, bessen lapunkban közölni. A kiadott lapban foglalt tárczát — kézírat gyanánt tessék venni. Hazaifias üdvözléssel maradtunk: a „Szegárd Vidék” szerkesztője.

dog órát töltött körében, de végre megunta és eltaszította magát. Gyula pedig szédült szívvel, de olthatatlan szerelemmel tá-molygott vissza a bandához s csak a zenének és az emésztő létezeteknek adta magát. Igaz, hogy most lett igazi művész, de az ihletet már csak démona adta s a szerelem örült hangjai csak ifju erejét emésztették. Most volt csak elragadó a játéka! Hurjai jagittak, remegve sóhajtottak, majd a kés-ségessettek siralma bódült fel játékában, szemei szikráztak és pokoli kacaját véltünk belőle kitörni. A vidék legszebb női rajong-tak szerelmért, de ő jégáldozat maradt irántuk, az ő szíve csak az orosz hercegnőért rajongott, aki már rég elfeledte őt; s mikor már azt hittük, hogy kitombolta magát, akkor dobta magát a vad szenvedélyk sir-jába — le a sárba. E szép, rajongó lélek hitvány zsoldosnók karjaiba hullott!

Lassanként csillapult az óriási vihar, de pusztító nyomait ott hagyta örökre. Vannak szívek, melyeket ha egyszer megebe-ze, soha sem gyógyulnak be. Ilyen volt Gyuláé is. Az élvezetek kimerítették, de hogy megnősüljön s így némileg a rendes életrendre térjen, annak végleg gátat vetett az orosz hercegnő emléke, melyet szívéből nem volt képes kitörölni. Szemlélatomást ha-nyatolt, különösen a forró nyár volt ma-jd-nem elviselhetetlen túltésztett idegeire; el-kívánczolt a város porából és több évadra szerződött a legbájosabb fürdőhöz, a kies magyar tenger mellé. Itt élte le még csak aztán igazán aranynapjait s vele ifjuságát és életét.

Az arisztokrata világ ez időben föltűnő számmal sereglett ide, nem is gyógyhely lett, hanem a vígalmak tanyája, hol egyik fényes bál a másikat érte, a legkülönbesebb mulatóságnak vége hossza nem volt. De sok mágnás és genty-család hagyta itt va-gyonát — a nagy kúrától. Ami primásunk aranyci napokat élt, igazán elemébe jött. Mágnásaink szórtaak pénzöket megkedvelt cigányoknak, az örökös éjszakázás újra föl-tüzelt lankadó idegeit és ő gőzerővel sie-ttelt kiaknázni az élet gyönyörét. Egy fér-tjétől elvált, szépségéről és vagyonáról, nem-különben kalandjairól híres nő vonta ma-gára ez időben a fűrdi vendégsereg figyelmét, sok ifju lábatlankodott körülötte, ugyszintén az aglegények is mozgósítottak ellene, de sikertelenül.

A győztes végre is a Gyula primás lett. E nő valódi szenvedéllyel járta a csardást; éppen a híres Anna-bált tartották. Fényes toilletben egy ifju gróffal elragadóan táncolta kedves tánczát, szemeit Gyulára szegezte s démoni bűvérővel vonzotta ma-gával annak játékat. Gyula sorsa el volt döntve. Nem látott többé; elfeledte egy-szerre az orosz hercegnőt, előtte csak e nő lebegett, mint egy elbódító bachansnő; zé néjéhez a taktust annak pici lábaitól vette, örült indulattal hűzta a szilajabbnál-silajabb nóátak, midőn egyszerre elveszett a világ előle s élettelenül, ájultan rogyott össze bandája közé.

Kábultan fekdűt ágynál, már a másnap is nyugvóra hajlott, midőn egy szobaczius kopogtatott ajtaján s egy illatos levélkét nyujtva át, távozott. Találkára hirté magá-hoz a szép asszony. Gyula egyszerre vissza-nyerte erejét, ragyonságát. Hirtelen fel-ugrott, kicsinosította magát, fekete fűrtjét kacsaringósan szorította homlokára s aztán rohant, új, de utolsó szerelméhez. Mint a forró nyárban a növényzet, úgy égett el Gyula e démon szerelmében s mire a fűrdő évad véget ért, primásunk már csak her-va-tag arczával lézengett közöttünk. Folytonos idegláz gyötörte; teste remegett, homlokáról súlyos verejték hullott le; ahl csak szemei égtek még mindig ragyogón, érdekesen, de már a hamvaiból fellobbanó láng volt az! Nem is hűzta többé azokat a szilaj, indulas darabokat, a melábus darabokat vette elő, azok hangjában elmélvára készült le-szállani a sirba! Különösen ezt a nóát hűzta legszívesebben, mely utolsó bucsuját képezte!

„Beteg vagyok, ki gyógyít meg engemet?”

Nagy a bajom, gyógyítani nem lehet!

Majd meggyógyít a koporsó deszkája,

Mikor a hant zuhog az oldalára!”

Csakugyan, azt a mély sebet ott a szíven a koporsó gyógyította be!

Elmúlt a szép nyár, el a kellemes ősz, a fák lehullatták leveleiket, a virágok el-hervadtak, egy év reménye szállott újra a sirba. Komor, ködös őzi napok voltak. Ép áttutaztam Pécs városán, felkerestem a rendes kávéházat, hol barátim és Gyula ta-nyázott. A vig jogász kompániát már nem találtam ott, de Gyulát igen. Nagyon örült látásomnak, kérdésősködött sorsom felől s mikor elmondtam neki családásaimat az életben, viszonzásul beszélt el szíve történetét. — „Ne búsulj Gyula, meggyógyulsz még s újra a régi vig czimbora leszel!” vigasztal-tam, bár láttam, hogy szeméből már a ha-lál kandikál ki. „Meggyógyulok, de lenn a sirban” — börgé zihállól mellé, miközben heves izadságát törle le, — „de ne is vi-gasztalj. En örülök, hogy meghalok, a halál csak jótétemény rám. Mert én éltem bará-tom, annyit és oly fényesen, annyi élede-tel, a minőben kevés ember részesül. De abban csalódtam legjobban, a kinek szívemet, lelkemet, életemet adtam oda. Most már vége van mindennek. Az élet többé nem gyönyörködtet, sőt teher nekem. Nincs cé-lom, a miért küzdjek, nincs lény, a kiért éljek; elmegyek pihenni oda, a hol ez az izzó agy meghűl, ez az örült lélek lecsilla-pul s ez a vérszív sziv örökre megpihen. Légy boldog, boldogabb mint én s ha szeretem neked jó és vig órákat, tartsd meg jó em-lékeimet!” Szava elfűt, még egyszer láttam könnyezni, aztán csöndesen eltávozott és

Sey Lajos főszolgabíró.